

μονῆς εἰς τὸ νά μανθάνωμεν νεκρὸν γλῶσσαν καὶ νὰ παραμελῶμεν ή νὰ θεωρῶμεν χυδαίαν τὴν διὰ τέσσαν αἱώνων διαπλασθεῖσαν ἀγνήν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἵδου δ. κ. Ψυχάρης καὶ μετ' αὐτὸν χορεία ὅλη εύρυμαθῶν ἀνδρῶν ἔδωκεν τὸ σύνθημα ἀποσκορακίσεως τῆς καθαρευόσης καὶ ἐναγκαλισμοῦ τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ.

"Ιεως οι σοφοι αὐτοί ἀνδρες νὰ μὴ ἔξελεξαν κα-
λὸν δρόμου διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς γλώσσης ή διοία
ἔπρεπε καὶ ἡτο δυνατὸν νὰ ἐκδιώξῃ τὴν καθαρεύου-
σαν καὶ νὰ κυριαρχήσῃ αὐτῆς.

"Ισως νὰ μὴ ἔπρεπε νὰ κηρυχθῶσι οὐπέρ τῆς ἁ-
κρως δημοτικῆς καὶ ν' ἀναγκασθῶσιν οὕτω ν' ἀπο-
δεχθοῦν λέξεις ἀκαταλήπτους ἐκ πρώτης ὅψεως καὶ
ἀκαταλλήλους διεὰ τὸν Ἐλληνα. "Ισως ἔπρεπε νὰ
ξεσπαθώσουν εὑθὺς ἐξ ἀρχῆς οὐπέρ τῆς καθομιλουμέ-
νης. Αὐτὰ δύμας είναι ζητήματα τὰ διποῖα δὲν ἔ-
χουν θέσιν εἰς ὅσα σήμερον γράφομεν.

Τὸ βέβαιον ἔνα εἶναι. "Οτι δηλαδὴ οἱ ἀποφάσισαντες τὸν μέγαν καὶ καλὸν κατὰ τῆς καθαρευόσης ἥγινα ἀνέλαβον ἔργον γιγάντων καὶ μεγίστης ἴθυκῆς ὡφελείας πρόξενον, ἔργον ἃνευ τοῦ ὅποιου βεβαίως δὲν θὰ παρετηρεῖτο ἡ γλωσσική ἀναγέννησις ἡ παρατηρουμένη σήμερον, ἔργον ἃνευ τοῦ ὅποιου βεβαίως δὲ βαρκάρης, δὲ ἀμαξᾶς καὶ δὲ ἁνθρωπος τοῦ λαοῦ θὰ ἐξηκολούθει νὰ μένῃ εἰς τὸ σκότος καὶ νὰ μὴ κατορθώνῃ νὰ διαβατὴρ ἐφρυγειδᾶς, διότι αὐταὶ κατ' ἀνάγκην θὰ ἐγγράφοντο εἰς τὴν ὑπερκαθαρεύσαν καὶ ὅχι εἰς τὴν σημερινὴν γλώσσαν τὴν μικρὸν τῆς καθομιλουμένης ἀπέχουσαν.

Απεκαλέσαμεν σοφούς τοὺς πρωτεργάτας τοῦ μεγάλου τούτου ἀγῶνος καὶ ἀληθῶς, μόνον ἄνδρες βαθυτάτης μαθήσεως, πολλῶν γνώσεων, ἐντριβεῖς τῆς γλωσσολογικῆς ἐπιστήμης ὅπαδοι καὶ ἔμπλεοι ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἡδίνατον γ' ἀναλαβούν τὸ γίγαντιον τοῦτο ἔργυν.

Εἰς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων, οὐ πρώτος ἵσως πάντων, εἰναι δὲ καὶ Ψυχάρης. Αὐτὸς ἐπῆρε τὸ ζήτημα κατάκαρδα καὶ μὲ τὴν πεποιθησιν πουν ἐμπνέει δὲ ἁγίῳν ὑπὲρ τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ἰδέας, ὡς νέος μάρτυς, ἐργάζεται ὑπερρανθρώπων^{μετὰ} τόσην πειθῶ καὶ τόσον ἔνθεον ζῆλον, ὅστε κατέβοθωσε νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ σκορπίσῃ ρίζας παντοῦ ή γλώσσας ή δημοτικῆς, διδηγούμενος καὶ ἔχων ὡς γνώμονα σύχι πείσματα καὶ μῆσος, ἀλλὰ μόνον τὴν γλωσσολογικὴν ἐπιστήμην, τὸ Φῶς δηλαδήν, τὴν Ἀλήθειαν, τὴν ὁ-

ματα ; Γιατί θάνατο λοιπό την εἶχανε ; Τέτοιο αἴστημα μετάφραζε δ. κ. Μαλαμές, μιλώντας για τοιχειώδικες θεραπεῖες.

Μὴ ή "Αγνα κι δ' Αντρέας δὲν ξέρανε ἀρκετή γιατρική, πού νὰ φωτιστοῦνε ἀπό τόσο ψιλὸν νόημα. Τσέφελος πού τὸν παραχαλέστανε νὰ ἔχανακοπιάσῃ τὴν ἀδριανή, ώσπου νὰ προμηθερτοῦνε ταχιναῖς ζευγάρια, γιὰ νὰ τοὺς μάθῃ πῶς γίνεται τὸ πλύσιμο, κι δ' Αντρέας ξεπροβόδεψε τὸν κ. Μαλαρμέ ως τὴ στράτα κάτω τοῦ Χαμονοκορφιοῦ, κουβεντιάζοντας μαζί του. 'Ο Αντρέας πού δταν ἁκουγε νὰ τοῦ λένε τὰ πράματα νέττα σκέττα, χωρὶς νὰ τοῦ τὰ μασοῦνε, λόγο δὲν εἶχε νὰ μὴν τὰ πιστεῖη, μάλιστα σὰν τὴ-
κουγε ἀπό ίδιογνῶστες γιατρούς, θέμα σ' ἔβλεπε νὰ διετάχεις, ἀρχιγιοῦσε νὰ σηκώνεται καὶ στὸν κριτικὸ τοσ τὸ νοῦ, ποὺ τέλος τῶν τελῶνε ξυπνοῦσε, ύπο-
ψιλα. Ρωτώντας τὸν κ. Μαλαρμέ πῶς βρίσκει τὴν ἀρρώστη, παρατήρησε πῶς δ' γιατρὸς τίποτα θετικὸ δὲν τοῦ ἀπαντοῦσε. Σὰ νὰ μὴν ἦθελε κιώλας νὰ παν-
τήσῃ, κι ἀλήθεια ἡ συνεδρηση τοῦ γιατροῦ τῆς μι-
κρῆς μικρῆς ἐπαρχίας δὲν τὸν ἀφινε νὰ κόβῃ καὶ νὰ
ράβῃ μὲ τοὺς πελάτες. Τοῦ ἀποκρίθηκε λοιπὸν πῶς
καλὸς ἡ ἀρρώστη νὰ κρεββατωθῇ, πῶς μὲ πολλὲς
φροντίδες, μὲ ἀκατάπαφτη θεραπεία, ύπαρχουνε πι-

πολαν δέσου καὶ ἀν εἴναι τις προκατελημένος δὲν δύναται ή νὰ ἐνστερνισθῇ.

Εἰς τὴν « Ἀπολογίαν » του, δ. κ. Ψυχάρης ἀντεπεξέρχεται θαρραλέως μὲ πειστικότητα ἐπιχειρημάτων θαυμασίων κατ' ἔκεινων, οἵτινες ἐπολέμησαν τὸ ἔργον του, ἔζεταζων καὶ διϋλίζων μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου γράμματος τοῦ Ἀλφαβήτου, ὅλα ἔκεινα, διὰ τὰ δύοτα τὸν κατηγοροῦν.

Ἐκεῖνο, τὸ διποίον πρέπει· νὰ θαυμάσῃ κανεὶς εἰ-
ναι· νὶ πειθὼ μεθ' ἡς γράφει, πειθὼ προερχομένη καὶ
ἀπὸ τὴν γλώσσαν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν βαθυτάτην με-
λέτην τοῦ ζητήματος, τὸ διποίον τόσον ἔξουσχτει
ῶστε ἀσφαλῶς δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι αὐτῷ ἀνήκει
τὸ γέρας.

Δέν χρονούμεθα, ότι έγραφησαν εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ πολλὰ τερατουργήματα ὑπὸ ἀδεξίων - τινῶν φρονούντων, ότι δύνανται νὰ γίνωσι μεγάλοι ἀνδρες ἐὰν ἐπίτιθες ἔρευνῶντες εὐρίσκουσι λέξεις δῆθεν δημοτικὲς μὴ ἐλθούσας ἐκ τῆς γρήσεως εἰς φῶς, ἢ τὰ νάπαλιν ἔφευρίσκοντες καὶ πλάττοντες τοιαύτας, ὥστε νὰ μὴ δύναται τις νὰ ἔξαγαγῃ νόημα.

Αλλ' αφ' ἑτέρου δὲν πρέπει νὰ καταδικάσωμεν ἀπαξάπαντας τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες λοιδω-
ζούμενοι, ὑβριζόμενοι, ἀπειλούμενοι, ἀπεργάζονται· τὸ
καλὸν τῆς Πατορᾶς παρέχουντες διὰ τῶν ἔργων των
εἰκόνα ἀληθῆ τῆς γλώσσης τῆς Ἑλληνικῆς. Διότι
δέσνεν καὶ ἀν φωνάζουν μερικοί, γλώσσαν δὲν ἔχομεν
ἢ μεττὸν ἔχομεν δύο, μίαν Κυριακάτικην ὅταν γρά-
φωμεν ἢ διμιλοῦμεν ἀπὸ βίβλων, καὶ μίαν καθημε-
ρινὴν τὴν διοίσαν μεταχειρίζομεθαί εἰς τὸ σπῆτι μας
καὶ τὰς συναναστροφάς μας.

Βεβαίως πολὺ δύσκολον νὰ θέλῃ τις ἐντὸς ὅλης γραμμῆς διαστήματος νὰ ἔξοδεισῃ γλώσσαν ἐπιβληθεῖσαν ἀπὸ τόσων ἐτῶν, ἐστω καὶ πλαστήν. Ἀλλὰ δέον τὸ ἀπεκδεχώμεθα τὰς ἐληθείας καὶ νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς καθομοῦ λουμένης δημοτικῆς εἰς τὸ μέλλον καὶ εὐχόμεθα τὸ μέλλον αὐτὸν νὰ εἶναι προσεγές καὶ οὐχὶ ἀπώτερον, διὰ νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ σχολαστικοῦ.

Ἡ «ἀπολογία τοῦ κ. Ψυχάρη» δὲν ἀφίγει τί-
ποτε ἀνεξέταστον ἐξ ἔκεινων τὰ ὅποια ἔχονται μεμονω-
ώς βάσεις καὶ ἐπίχειρήματα τῶν διπαδῶν τῆς καθα-
ρεύουσας ἑναντίον τῆς δημοτικῆς. Καὶ τὰ λέγει μὲ
τόσην σαφτάνειαν καὶ τὰ ἰζελίγγει τόσον προσεκτι-
κῶς καὶ προσδίδει εἰς τὰ ἐπίχειρήματά του τόσον ἐ-
πιστημονικὸν κύρος, ἀνατρέχων εἰς τὰς κυριολεξίας
τῶν λέξεων μὲ τόσην πειστικότητα, ὅπει ἀναμένο-

Θανότητες τριάντα τοῖς ἐκατὸ νά γιατρεφοῦντες τέ-
τοις ἀρρώστιες. Πρῶτα νὰ δοκιμάσουν τὰ φυσικο-
πλυσμάτα· ἔπειτα ἵσως κάνουντες καὶ τίποτις ἄλλο.
Κ' ἔρχεται: ἔβριο.

Συλλογισμένος γύρισε σπίτι: δὲ Ἀντρέας. Ἀνέβη-
κε στῆς Κατινούλχας. Στὸ κρεβάτι, χλωμή, λιγνή,
διάφανο τὸ πετοὶ της. Σὰν παρηγορημένη ώς· όσο
λιγάκι ἀπὸ τὴ βίζιτα, σὰν πιὸ ἔθαψρη. Οὐ Ἀντρέας
τῆς ἐπιασε τὸ χέρι καὶ τῆς χάδεψε τὸ μέτωπο. Κι
ἀμέσως βάλθηκε νὰ τὴ φωτὶ, γιατὶ νὰ ζερευνήσῃ σὰν
τι τάχα νὰ τῆς εἴπανε οἱ δύο της γιατροὶ στὸ Πα-
ρίσιο, τὶ ἀκολούθησε καὶ στήν κλινική. Ἀπὸ τὰ πιὸ
δύσκολα στὸν κόσμο εἶναι νὰ καταφέρῃς ἀθρωπό του
λαοῦ, ἀθρωπό ἀκαλλιέργυτο καὶ ποὺ καινωνικὰ στέ-
κεται μακριά σου, νὰ σὲ πλεροφορήσῃ στὰ καθένα-
στα μὲ τὶς ἀναγκαῖες λεπτομέρειες, ἀφησε ποὺ ντρέ-
πεται καὶ δὲν ξέρει δὲδιος ἀν τὰ λέει σωστά. Μὰ
δὲ Ἀντρέας θύελε τώρα νὰ τὰ ξακριβώσῃ τὰ πράμα-
τα, σὰ νὰ βρισκότανε μπροστὰ σὲ κανένα κείμενο
ἀρχαῖο, ποὺ θὰ τὸ γυρίσῃ ἀπὸ δῶ, θὰ τὸ γυρίσῃ
ἀπὸ κεῖ, ωσπου νὰ τὸ καταλάβῃ, μεθοδικά. Ἰσως
πάλε ἡ βαζιεστημένη βασανισμένη Κατινούλα δὲν
πρόσμενε ἄλλο παρὰ μιὰν ἀφορμὴ νὰ μιλήσῃ. Τὸ
φέρσιμο του κ. Ἀμάρου καὶ τὰ στερνὰ λόγια του κ.

μεν τοὺς ἴσχυρισμούς τῶν εἰδότων γλωσσολόγων, διότι
εἰς αὐτοὺς ἀπειθύνεται, ἵνα ἔδωμεν ποικιλάθρη καὶ
τετραβρένα ἐπιχειρήματα θεοῖς ἀντιτάζουν διὸν νῦν πο-
λεμήσουν τὴν ὑγιαίνειν ἀπολογίαν
τοῦ καὶ Ψυχάρη, ἣ δποίει σύδιον ἔχοντος ἀμφιβολίας ἀφί-
νει εἰς τοὺς καλῆς τῆς πίστεις συζητοῦντας περὶ τοῦ
δικαίου τῆς ἐπικρατήσεως μιᾶς ἀλλης γλώσσης ἀπὸ
τὴν μακαρονίστικην ἐκείνην τὴν δποίειν ἀκολουθεῖ εἰς
τὸ βῆμα καὶ βλέπομεν εἰς τὰ συγγράμματα.

‘Η εἰς μικρὰ κεφάλαια διαιρέσις τῆς θλητῆς τῆς «Ἀπολογίας» καθιστᾷ τὸ βιβλίον οὐ μόνον ἐπαγγελματικόν, ἀλλὰ καὶ δίδει λαβῖτὴν εἰς τοὺς ἑναντίους φρονοῦντας ἐπιτυχέστερον καὶ καλλίτερον ν’ ἔντικησούσωσι τὸν συγγραφέα.

Τοιοῦτο τὸ βιβλίον ἀξιανάγνωστον καὶ συνιστῶ-
μεν τὴν ἀπόκτησίν του εὑρισκομένῳ ἐν τῷ βιβλίῳ-
λειψι τῆς «Ἐστίας» ἐν Ἀθήναις.

Ο συγγραφεὺς μᾶς ὑπόσχεται καὶ νέα βιβλία καὶ τὴν «Μεγάλην Ρωμαϊκὴν Γραμματικὴν» ἡ- ποτε δῆμως θ' ἀργίσῃ νῷξιλθη εἰς φῶς, διότι ἐργά- ζεται τώρα ἐπ' αὐτῆς.

Δ. καὶ Γ.

Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΛΙΑ ΜΑΣ

(Συνεδρίαση τῆς 21 τοῦ Φλεβάρη)

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ. — Ἐπὶ τοῦ δευτέρου
θρου, παρακαλῶ νὰ προστεθῇ παράγραφος, ἐν
νὰ σημειεύνται δὲ τὰ διδακτικὰ βιβλία θέλου-
συντάσσεσθαι ἐν γλώσσῃ δημοκλή καὶ καθη-
υόντῃ, καθόσον ἀδιστάκτως φρονῶ δὲ τὴν κα-
ρεύουσα γλώσσα είναι δὲ θεμέλιος λόγος τῆς ἑ-
κῆς ἡμῶν ἀναρτέσησος. (Χειροκροτήματα).

ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ. —.... Οι δημοσιευσται είναι αθλιοί.... Μάς συμβουλεύουν νάνα-
νάξωμεν διά δυναμιτίδες τινά Παρθενώνα.....
ν είναι Χριστιανοί.... Τὰ ἔργα των ἔιναι ἐμέ-
ποτα.... και διλέθηρια θητικῶς.... Τὴν χαθαρεύου-
ν και αυτὸς ο Θεός δις μετεχειρίσθη. (Χειρο-
στήματα).

(Κοίταξε τὴν ἐφημερίδα «Χρόνος», 22 τοῦ Φλεβάργ, σελ. 2, στήλη 4.—Ἡ ἀπάντηση σ' αὐτὲς τὶς ἀνορτίσεις βρίσκεται σχορπισμένη, μέσω στοὺς τέσσερεis τόμους τοῦ «Νουμᾶ» καὶ σὲ κάθε γραμμὴ τοῦ σημεργεύοντος φύλλου).

Λανέου, σὰν πηγε τάτες καὶ καλταζε τὰ βροχαδαρ-
μένα τὰ τζάμια, τῆς καθόντανε ἀκόμη στὴν ψυχή.
"Ακρες μέσες, τοῦ τὰ ξερούρνισε ὅλα, μὲ τὸν τρυπο-
της τὸν ἀθῶν κ' εἰλικρινό. "Ἐννοιωσε δὲ Ἀντέέξι μο-
νομιας. Κ' ἔφριξε. Κατίβηκε στῆς ἀδερφῆς του.

— «Αννα μου, ἔχεις μεγάλη μεγάλη μπιστού·
νη στὸν κ. Λανέζο;»

— «Μὰ βέβαια! Συστημένος χάρα τὸν κ. Α-

— «Но погоди! — отважился, засмеявшись, Костя. — А я
много!»

· Ή "Αννα είχε δηλαδή τὴ μεγαλήτερη μπιστο-
σύνη, ὃχι στὸν κ. Λανέζο, παρὰ στὸ φίλο τους τὸν
Ἀμάρο, πρόθυμη νὰ τονέ διαφεντέψῃ καθε φορὰ ποὺ
τύχαινε νὰ τὸν πειράξῃ, ἡς εἶναι καὶ χωρατέβον-
τας, δ ἀδερφός της γιὰ τὶς ἀτέλειωτές του τὶς ῥε-
τούστες. Μεθοδικὸς δ Ἀντρέας, καθώς πάντα, εἰδε
πῶς ἐκείνη τὴ στιγμὴ κάλλιο νὰ μὴν ἀνοιξῃ τέτοια
κουβέντα.

— «Οχι, δὲ σὲ βωτῶ γιὰ τὸν κ. Ἀμέρο. Ἐγὼ
σὲ βωτῶ γιὰ τὸν κ. Λαζανέζο. Σου φάνηκε πώς τόν-
τις σκοπέθει; νὰ χειρουργήσῃ τὴν Κατινούλα τὸν
“Άη Δημήτρη;»

(ἀκολουθεῖ)